

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Tdo/16/2021
Identifikačné číslo spisu: 7113010503
Dátum vydania rozhodnutia: 26.10.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Paluda
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:7113010503.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Paludu a sudcov JUDr. Dany Wänkeovej a JUDr. Martina Piovartsyho v trestnej veci obvineného G. B. pre trestný čin vraždy podľa § 10 ods. 1 písm. b), § 219 ods. 1, ods. 2 písm. c), písm. h) zákona č. 140/1961 Zb. v znení účinnom do 31. júla 2001, na verejnom zasadnutí konanom 26. októbra 2021 v Bratislave, o dovolaní obvineného G. B. proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 26. mája 2016, sp. zn. 6To/26/2016, takto

rozhodol:

Podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku dovolanie obvineného G. B. sa zamietá.

Odôvodnenie

I.

Konanie predchádzajúce dovolaniu

Rozsudkom Okresného súdu Košice I z 18. decembra 2015, sp. zn. 3T/28/2013, bol okrem iného i obvinený G. B. uznaný za vinného v bode 1) z účasti vo forme návodu na trestný čin vraždy podľa § 10 ods. 1 písm. b) k § 219 ods. 1, ods. 2 písm. c), písm. h) Trestného zákona č. 140/1961 Zb. účinného do 31. júla 2001, na tom skutkovom základe, že

v bode 1) v Č., okres Z., v rodinnom dome č. 208 dňa 2. februára 2001 vo večerných hodinách potom, ako G. B. v snahe uniknúť trestnej zodpovednosti za trestný čin vraždy v trestnej veci vedenej v tej dobe proti jeho osobe vo väzobnej forme na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 1T/14/00, počas výkonu väzby v bližšie nezistenej dobe a nezisteným spôsobom z Ústavu na výkon väzby a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody v Prešove nahovoril ďalšiu osobu na fyzickú likvidáciu A. C.B. za účelom, aby tento podpísal listinu, ktorá bude použitá ako písomné priznanie k trestnému činu, z ktorého bol vtedy obžalovaný G. B., a následne Š. U. s ďalšími osobami vylákali, zviazali a previezli A. C. do vyššie uvedeného rodinného domu, kde ho Š. U. spolu s ďalšími osobami donútili podpísať väčšie množstvo čistých listov papiera formátu A4 a následne ho Š. U. spolu s ďalšími osobami ho škrtili ľahaním koncov povrazu otočeného okolo krku kým nenastala smrť, po čom nahé telo A. C. bolo ďalšími osobami v noci zakopané v katastri obce E. F. v okrese Z. a list s podpisom A. C., v ktorom sa tento priznal k

trestnému činu, z ktorého bol vtedy obžalovaný G. B., bol dňa 19. februára 2001 doručený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky ako odvolaciemu súdu v trestnej veci obžalovaného G. B.,
- uvedeného konania sa obžalovaný G. B. dopustil potom, ako dňa 17. novembra 1999 spáchal v spolupáchateľstve pokus trestného činu vraždy podľa § 9 ods. 2, § 8 ods. 1, § 219 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného zákona č. 140/1961 Zb. účinného do 31. júla 2001, za ktorý bol právoplatne uznaný vinným rozsudkom Krajského súdu Prešov, sp. zn. 1T/14/00 zo dňa 12. decembra 2003 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 5To/13/04 zo dňa 23. júna 2004.

Za to bol obvinený G. B. odsúdený podľa § 219 ods. 2 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. účinného do 31. júla 2001 na trest odňatia slobody vo výmere 12 (dvanásť) rokov.

Podľa § 39a ods. 2 písm. c) Trestného zákona ho súd na výkon trestu zaradil do III. nápravno-výchovnej skupiny.

Podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku bola poškodená M. C., nar. XX. H. XXXX, bytom P. XX, okres Z. s nárokom na náhradu škody odkázaná na občianske súdne konanie.

Krajský súd v Košiciach rozhodujúc o odvolaniach prokurátora a obvinených, medzi nimi i obvineného G. B., rozsudkom z 26. mája 2016, sp. zn. 6To/26/2016, podľa § 321 ods. 1 písm. d), písm. e), ods. 3 Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok vo výroku o uložených trestoch a spôsobe ich výkonu u obvinených, medzi nimi i obvineného G. B. a podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku uložil obvinenému G. B. podľa § 219 ods. 2, § 35 ods. 2 Trestného zákona, s použitím § 29 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona účinného do 31. júla 2001 súhrnný trest odňatia slobody v trvaní 16 (šestnásť) rokov.

Podľa § 39a ods. 2 písm. c) Trestného zákona účinného do 31. júla 2004 obvineného na výkon trestu odňatia slobody zaradil do tretej nápravno-výchovnej skupiny.

Podľa § 35 ods. 2 Trestného zákona účinného do 31. júla 2001 zrušil výrok o treste a spôsobe jeho výkonu v rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 17. decembra 2003, sp. zn. 1T/14/00, ktorým bol v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 23. júna 2004, sp. zn. 5To/13/2004 odsúdený pre spolupáchateľstvo pokusu trestného činu vraždy podľa § 9 ods. 2, § 8 ods. 1, § 219 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného zákona a bol mu uložený trest odňatia slobody v trvaní 12 rokov, na výkon ktorého bol podľa § 39a ods. 2 písm. c) Trestného zákona zaradený do tretej nápravno-výchovnej skupiny, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Podľa § 319 Trestného poriadku odvolania obvinených, vrátane obvineného G. B. zamietol.

II.

Dovolanie

a vyjadrenie k nemu

Proti citovanému rozsudku Krajského súdu v Košiciach, ako aj jemu predchádzajúcemu rozsudku Okresného súdu Košice I podal obvinený G. B. dovolanie prostredníctvom zvoleného obhajcu JUDr. Jozefa Sabóa, z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. i) Trestného poriadku.

V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku obvinený predovšetkým namietal, že odmietnutie jeho návrhu na výsluch C. B. ako svedka malo za následok nerovné postavenie v konaní pred súdom v jeho neprospech, čím došlo k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie a práva na obhajobu. Porušená bola aj zásada in dubio pro reo.

Pokiaľ ide o dovolací dôvod § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, obvinený tvrdil, že H. S. bol dňa 17. októbra 2012 vypočutý v postavení podozrivej osoby a nemohol byť teda vypočutý v postavení svedka. Obvinenie mu tak bolo vznesené na základe nezákonnej výpovede a celé trestné konanie, bolo

poznačené nezákonnosťou. Následne bola dňa 18. októbra 2012 vykonaná previerka S. výpovede, v rámci ktorej označil miesto zahrabania telesných pozostatkov C.. Preverovaná teda bola procesne neprípustná výpoveď.

Čo sa týka dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, v prejednávanej veci nebolo podľa obvineného preukázané, na aký čin mal naviesť „ďalšiu osobu“, tento čin nebol konkretizovaný individuálnymi črtami a neobstojí tak použitá právna kvalifikácia.

Záverom obvinený navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil, že rozsudkom Krajského súdu v Košiciach zo dňa 26. mája 2016, sp. zn. 6To/26/2016, a konaním, ktoré mu predchádzalo, bol porušený zákon v jeho neprospech. Ďalej navrhol, aby dovolací súd rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 26. mája 2016, sp. zn. 6To/26/2016, vo vzťahu k jeho osobe zrušil vo výroku o uloženom treste, spôsobe jeho výkonu a vo výroku o zamietnutí jeho odvolania, aby zrušil i rozsudok Okresného súdu Košice I zo dňa 18. decembra 2015, sp. zn. 3T/28/2013 vo vzťahu k jeho osobe vo výroku o vine a v skutku pod bodom 1 vo výroku o uloženom treste a spôsobe jeho výkonu, ako aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad a Okresnému súdu Košice I prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

K podanému dovolaniu sa vyjadril prokurátor Krajskej prokuratúry Košice, ktorý sa individuálne vysporiadal s dovolacími dôvodmi podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g) a písm. i) Trestného poriadku a následne navrhol dovolanie obvineného G. B. podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietnuť.

V podaní označenom ako replika k vyjadreniu prokurátora Krajskej prokuratúry v Košiciach, obvinený G. B. ešte reagoval na argumentáciu prokurátora uvedenú vo vyjadrení k dovolaniu.

III.

Konanie pred dovolacím súdom

O dovolaní obvineného G. B. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol uznesením z 12. júna 2019, sp. zn. 3 Tdo 30/2017, ktorým dovolanie obvineného podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol. V odôvodnení tohto rozhodnutia najvyšší súd uviedol:

„Dovolací súd úvodom pripomína, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych, procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Trestného poriadku, pričom v porovnaní s dôvodmi zakotvenými v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní sú koncipované podstatne užšie.

Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Preto sú možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, striktné obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštancia a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie“ odvolanie.

Čo sa týka viazanosti dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku, k tomu treba poznamenať, že táto sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Teda zjednodušene povedané, podstatné sú vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Trestného poriadku.

Z toho potom vyplýva, že v prípade, ak chybám vytýkaným v dovolaní v zmysle § 374 ods. 1 Trestného poriadku nezodpovedá dovolateľom označený dôvod dovolania podľa § 371 Trestného poriadku a ani iný dôvod dovolania uvedený v tomto (naposledy uvedenom) ustanovení, dovolací súd dovolanie odmietne podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku alebo zamietne podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku bez toho, aby zisťoval inú chybu napadnutého rozhodnutia alebo konania, ktorá by zodpovedala právnomu dôvodu dovolania označenému dovolateľom v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku.

Ak ale dovolací súd zistí chybu rozhodnutia alebo konania, vecne špecifikovanú dovolateľom podľa § 374 ods. 1 Trestného poriadku, ktorej pri jej správnej právnej (procesnej) kvalifikácii zodpovedá iný právne uplatniteľný dôvod dovolania, než ktorý dovolateľ uviedol v dovolaní v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku, dovolací súd dovolaniu vyhovie postupom podľa § 386 a nasledujúcich ustanovení Trestného poriadku a zistenú chybu vo výroku svojho rozsudku podradí pod dovolací dôvod zodpovedajúci zákonu (viď k tomu bližšie uznesenie najvyššieho súdu zo 16. augusta 2011, sp. zn. 2Tdo/30/2011, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 120/2012).

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Vo všeobecnosti k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku najvyšší súd poukazuje na to, že právo na obhajobu je jedným zo základných atribútov spravodlivého procesu a je potrebné ho chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu.

Tento dôvod môže byť naplnený len v takom prípade, ak zistené porušenie práva na obhajobu bolo zásadné (teda nie akékoľvek, resp. nie každé porušenie práva obvineného na obhajobu zakladá daný dovolací dôvod). V danej súvislosti pritom najvyšší súd upozorňuje na skutočnosť, že pod zásadným porušením práva na obhajobu možno rozumieť stav, ak došlo v trestnom konaní k pochybeniu, ktoré malo, resp. mohlo mať vplyv na konečný výsledok tohto konania. Pri posudzovaní, či bolo zásadným spôsobom porušené právo obvineného na obhajobu, sú dôležité konkrétne okolnosti prípadu, ktoré je potrebné vyhodnotiť individuálne, ako i vo vzájomných súvislostiach.

Zásada „právo na obhajobu“ vyjadruje požiadavku, aby v trestnom procese bola zaručená ochrana práv a záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, a je teda nevyhnutým prostriedkom úspešného výkonu súdnictva smerom k ochrane základných práv a slobôd. Jej legislatívne vyjadrenie a reálne zabezpečenie svedčí v podstate nielen o stupni demokracie v trestnom procese daného štátu, ale vo svojej podstate jej realizácia v čo najširšom meradle je nielen v záujme osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ale v záujme celej spoločnosti, pretože toto právo neplynie len z ochrany práv jednotlivca, ale aj zo záujmu štátu na zistení pravdy. Podľa názoru dovolacieho súdu, právo na obhajobu sa zaručuje ako základné právo fyzickej osoby, ktoré podlieha všetkým pravidlám, ktoré sa uznávajú pri ochrane základných práv a slobôd, a možno ho vnímať aj ako prostriedok nastoľujúci spravodlivú rovnováhu medzi verejnými záujmami, ktoré sú predmetom ústavnej ochrany.

Zásada „právo na obhajobu“ obsahuje tri relatívne samostatné práva obvineného:

- právo obhajovať sa osobne, alebo
- právo obhajovať sa za pomoci obhajcu podľa vlastného výberu, alebo
- právo na bezplatnú pomoc obhajcu, ak obvinený nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu a vyžadujú to záujmy spravodlivosti.

Konštantná judikatúra právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Platný Trestný poriadok obsahuje celý rad ustanovení, ktoré upravujú

jednotlivé čiastkové práva obvineného, charakteristické pre príslušné štádium trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo o sebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Zo znenia tohto ustanovenia totiž jednoznačne vyplýva (ako už bolo aj vyššie uvedené), že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť uvedený dovolací dôvod. V praxi to znamená, že o zásadné porušenie práva na obhajobu pôjde najmä vtedy, ak obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) najvyšší súd uvádza, že obhajobné práva obvineného boli zachované a niet pochyb o ich zákonomnom uplatnení. V danej veci mal obvinený G. B. obhajcov vo všetkých štádiách trestného konania, pričom právo na obhajobu aktívne uplatňoval, či už prostredníctvom nich alebo osobne.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku preto splnený nebol.

Pokiaľ ide o uplatnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom. Vo vzťahu k tomuto dovolaciemu dôvodu je potrebné poznamenať, že ho možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli vykonané zákonným spôsobom. Pokiaľ ide o porušenie zákona, v tejto súvislosti najvyšší súd už stabilne v rámci svojej rozhodovacej činnosti zdôrazňuje, že také porušenie by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku. Z uvedeného potom logicky vyplýva, že nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov môže byť úspešným dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku len vtedy, ak mal, resp. má negatívny materiálny dopad na práva obvineného. Ak sa nepreukázu takéto účinky nesprávneho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov, potom nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku. K porušeniu práva na spravodlivý proces by pritom mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie obvineného bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere na dôkaze, ktorého vykonanie sa spochybňuje.

Proces dokazovania (a to nielen z hľadiska hodnotenia obsahu jednotlivých dôkazov, ale aj z hľadiska rozsahu dokazovania), je ovládaný zásadou voľného hodnotenia, kedy po vykonaní logických úsudkov v kontexte všetkých vo veci vykonaných dôkazov dochádza k vydaniu meritórneho rozhodnutia. Zákon pritom neurčuje a ani nemôže určiť konkrétne pravidlá, podľa ktorých by sa malo vychádzať v konkrétnom prípade pri určení rozsahu dokazovania alebo pri hodnotení obsahu dôkazov, prípadne ich vzájomnej súvislosti. Jediným všeobecným pravidlom určujúcim rozsah dokazovania je zásada vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 10 Trestného poriadku, podľa ktorej orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. Zásada voľného hodnotenia dôkazov, vybudovaná na vnútornom presvedčení orgánov činných v trestnom konaní a súdu znamená teda myšlienkovú činnosť, ktorá vytvára pre súd možnosť dostatočného priestoru v rámci vlastnej úvahy k tomu, aby sám určil rozsah dokazovania a vykonal prípadnú selekciu navrhovaných dôkazov procesnými stranami v obsahovom kontexte významu navrhovaných dôkazov niektorou z procesných strán v porovnaní s množstvom, kvalitou a závažnosťou tých dôkazov, ktoré už boli vo veci vykonané.

Najvyšší súd ustálil, že na zistenie skutkového stavu v tejto veci boli súdom všetky dôkazy vykonané zákonným spôsobom a zároveň v zmysle § 2 ods. 12 Trestného poriadku náležite vyhodnotené.

Rovnako výsluch H. S. zo 17. októbra 2012 bol vykonaný zákonne. To isté platí aj o následnej previerke jeho výpovede 18. októbra 2012. H. S. bol opodstatnene vypočúvaný v postavení svedka.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku teda nie je splnený.

Čo sa týka dovolacieho dôvodu § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať ani meniť, najvyšší súd považuje ako z uvedeného ustanovenia, tak aj z inštitútu dovolania za zrejmé, že trestné konanie je v zásade dvojinštančné. Dovolací súd je teda viazaný zisteným skutkovým stavom veci tak, ako ho ustálili súdy nižšej inštancie. Rovnako nie je oprávnený ani posudzovať spôsob hodnotenia dôkazov a závery, ktoré z dokazovania súdy vyvodili, a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku je potrebné taktiež uviesť, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o existencii tohto dovolacieho dôvodu je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy prvého a druhého stupňa, teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi prvého a druhého stupňa nemôže ani meniť, ani dopĺňať (to neplatí len pre dovolanie ministra spravodlivosti podané podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku).

Povedané inými slovami, vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého prípadne druhého stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, no nikdy nie námietky skutkové.

Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi oboch stupňov. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať (dokazovanie tu právna úprava pripúšťa len celkom výnimočne a v značne obmedzenom rozsahu, keď môže byť zamerané výlučne na to, aby mohlo byť rozhodnuté o dovolaní - viď § 379 ods. 2 Trestného poriadku). Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, alebo korigovať len odvolací súd (v zmysle druhej vety § 317 ods. 1 Trestného poriadku však nie obligatórne). Dovolací súd nie je možné chápať ako tretiu „odvolaciu“ inštanciu zameranú k preskúmaniu rozhodnutí súdu druhého stupňa.

Z kontextu vyššie uvedeného je potom zrejmé, že tvrdenia dovolateľa, ktoré smerujú len k nesprávnosti a neúplnosti skutkových zistení, rozsahu dokazovania a hodnoteniu dôkazov, stoja zjavne mimo uplatnený dovolací dôvod § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Pokiaľ ide o namietané právne posúdenie konania obvineného, tak k tomu najvyšší súd uvádza, že sa v plnom rozsahu stotožňuje s právnou kvalifikáciou vykonanou súdmi nižšieho stupňa.

Vo všeobecnosti sa žiada podotknúť, že podstatou správnej právnej kvalifikácie je, že skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní (ktorého správnosť a úplnosť dovolací súd nemôže skúmať a meniť) bol subsumovaný (podradený) pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje potom naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Dovolací súd pritom opätovne zdôrazňuje, že konanie G. B. bolo subsumované pod správnu skutkovú podstatu.

Ani dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku tak nie je splnený.

Neuniklo pozornosti najvyššieho súdu, že obvinený vo svojom dovolaní zopakoval námietky, ktoré uplatnil v odvolaní proti rozhodnutiu Krajského súdu v Košiciach z 26. mája 2016, sp. zn. 6To/26/2016. S týmito námietkami sa už Krajský súd v Košiciach vysporiadal veľmi podrobným, jednoznačným a zrozumiteľným spôsobom. Dovolací súd preto v tomto smere odkazuje na odôvodnenie predmetného rozhodnutia, s ktorým sa v plnom rozsahu stotožňuje.“

IV.

Konanie pred Ústavným súdom Slovenskej republiky a opätovné prerokovanie dovolania

Proti tomuto uzneseniu najvyššieho súdu podal obvinený G. B. ústavnú sťažnosť, na podklade ktorej Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom z 23. februára 2021, sp. zn. IV. ÚS 546/2020, rozhodol, že základné právo G. B. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na obhajobu podľa § 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením najvyššieho súdu z 12. júna 2019, sp. zn. 3 Tdo 30/2017, porušené boli. Zároveň predmetné uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie s tým, že vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel. V odôvodnení tohto nálezu ústavný súd okrem iného uviedol:

„10. Z pohľadu sťažovateľom vymedzených námietok týkajúcich sa napadnutého uznesenia sa ústavný súd zamerlal primárne na tie časti jeho odôvodnenia, v ktorých najvyšší súd vyslovil svoje závery k nenaplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia najprv zhrnul dovoláciu argumentáciu sťažovateľa vo vzťahu k citovanému dovolaciemu dôvodu, podľa ktorej: „obvinený predovšetkým namietal, že odmietnutie jeho návrhu na výsluch C. B. ako svedka malo za následok nerovné postavenie v konaní pred súdom v jeho neprospech, čím došlo k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie a práva na obhajobu. Porušená bola aj zásada *in dubio pro reo*.“ V ďalších častiach odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyšší súd uviedol, že právo na obhajobu je jedným zo základných atribútov spravodlivého procesu a musí zodpovedať plnej možnosti uplatnenia procesných práv obvineného a jeho obhajcu. Rovnako najvyšší súd v zmysle svojej konštantnej judikatúry uviedol, že nie každé, ale iba zásadné porušenie práva na obhajobu má právne relevantný význam vo vzťahu k naplneniu dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Následne najvyšší súd zhrnul jednotlivé aspekty týkajúce sa práva na obhajobu. Keďže sťažovateľ mal obhajcu vo všetkých štádiách trestného konania a svoje obhajobné práva v rámci nich aktívne uplatňoval, najvyšší súd uzavrel, že právo na obhajobu nemohlo byť porušené zásadným spôsobom.

11. Vzhľadom na skutočnosti zhrnuté v predchádzajúcom bode odôvodnenia tohto nálezu ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd napadnuté uznesenie v jeho relevantnej časti zdôvodnil iba nekritickým parafrázovaním svojej vlastnej judikatúry a neadresným analyzovaním jednotlivých aspektov práva na obhajobu, avšak bez toho, aby ich možnú aplikáciu na trestnú vec sťažovateľa zdôvodnil aj ústavne konformným spôsobom zodpovedajúcim špecifikám konkrétneho trestného konania, reagujúc na všetky dovolacie námietky sťažovateľa. In concreto ústavný súd uvádza, že v napadnutom uznesení sa nenachádza žiadna zmienka o tom, ako sa najvyšší súd vysporiadal s dovolacou argumentáciou sťažovateľa, že jeho odsúdenie bolo založené na výpovediach tzv. kajúcnikov za súčasného nevyhovenia opakovaným návrhom obhajoby na procesné vypočutie brata sťažovateľa C. B. pred súdmi prvého a druhého stupňa. Arbitrárnosť a ústavnoprávna neudržateľnosť napadnutého uznesenia je zvýraznená nielen tým, že v ňom úplne absentujú právne úvahy týkajúce sa vysporiadania sa najvyššieho súdu s materiálnou podstatou prípadného porušenia práva sťažovateľa na obhajobu, ale v odôvodnení napadnutého uznesenia absentuje čo i len analytické zhrnutie dovolacích námietok sťažovateľa v načrtnutom smere.

12. V obdobných veciach EŠLP zastáva pomerne dlhodobý právny názor, podľa ktorého samotné použitie výpovedí svedkov podaných výmenou za beztrestnosť alebo za iné výhody samo osebe nepostačuje na to, aby súdne konanie bolo nespravodlivé (napr. rozsudok EŠLP Lorse a ďalší proti Holandsku zo 4. februára 2003, číslo sťažnosti 52750/99). Vo svojej novej judikatúre však EŠLP zvýraznil tú skutočnosť, že riziko vyplývajúce z použitia výpovedí tzv. kajúcnikov sa nesmie podceňovať, pričom na účely konečného posudzovania spravodlivosti trestného konania je nutné prihliadať na skutočnosť, či vnútroštátne orgány podrobili výpovede tzv. kajúcnikov primeranému stupňu preskúmania (§ 59 a § 60 rozsudku EŠLP B.X. proti Slovenskej republike z 12. novembra 2019, číslo sťažnosti 45084/14). Práve v citovanom rozhodnutí konštatoval EŠLP porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru aj z dôvodu, že sťažovateľ na svoje námietky týkajúce sa posúdenia hodnovernosti výpovedí

tzv. kajúcnikov v kontexte celkovej dôkaznej situácie nedostal zo strany dovolacieho súdu žiadnu odpoveď. Rovnako ESLP podotkol, že konajúce súdy sú osobitne povinné zohľadňovať dôkaz pochádzajúci od svedka, ktorý bol sám zapletený v danom trestnom čine, a z tohto dôvodu ho posúdiť kvalifikovanejším spôsobom ako akýkoľvek iný dôkaz. Ústavne akceptovanej interpretácii a aplikácii relevantných právnych noriem pritom v konkrétnom prípade nemôže postačovať ani formálne konštatovanie najvyššieho súdu o nenaplnení príslušného dovolacieho dôvodu, resp. odkaz na odôvodnenie rozsudkov súdov nižších stupňov. Podľa judikovaného názoru ESLP je dôvod odmietnutia dovolania uplatneného v prípade sťažovateľa odlišný od ostatných dôvodov, pričom táto diferenciácia je determinovaná najmä jeho materiálnou povahou, ktorá nepripúšťa formálnu aplikáciu § 382 písm. c) Trestného poriadku bez vecného prieskumu dovolateľom uplatnených námietok (§ 51 rozsudku ESLP B. proti Slovenskej republike z 12. novembra 2019, číslo sťažnosti 45084/14).

13. Podľa čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru má každý obvinený z trestného činu právo vypočúvať alebo dať vypočúvať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie na vypočúvanie svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok ako v prípade svedkov proti nemu, pričom tento kontradiktórny atribút práva na obhajobu je v súdnej časti trestného konania nevyhnutné posudzovať v nadväznosti na čl. 6 ods. 1 dohovoru (§ 118 rozsudku ESLP Al- Khavaja a Tahery proti Spojenému kráľovstvu z 15. decembra 2011, čísla sťažnosti 26766/05 a 22228/06). Pojem svedok vyplývajúci z čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru je podľa judikatúry ESLP potrebné vykladať autonómne tým spôsobom, že ide o každého svedka, ktorého výpoveď môže slúžiť ako podklad pre meritórne rozhodnutie, a to bez ohľadu na to, či ide o svedka v užšom slova zmysle alebo svedka, ktorý bol pred vylúčením jeho trestnej veci na samostatné konanie vo vzťahu ku sťažovateľovi spoluobvineným (obdobne § 45 rozsudku ESLP Luca proti Taliansku z 27. februára 2001, číslo sťažnosti 33354/96). Ak teda sťažovateľ v súlade s vnútroštátnym právom podal opakované návrh na výsluch svedka C. B. vo svoj prospech, bolo povinnosťou konajúcich súdov posúdiť, či bola žiadosť o výsluch svedka dostatočne odôvodnená a relevantná pre predmet obvinenia, či vnútroštátne súdy posúdili relevantnosť potenciálnej svedeckej výpovede a poskytli dostatočné dôvody na svoje rozhodnutie nevypočúť svedka pred súdom, a taktiež, či rozhodnutie vnútroštátnych súdov nevypočúť svedka nenarušilo celkovú spravodlivosť konania (porovnaj § 45 rozsudku ESLP Murtazaliyeva proti Rusku z 9. mája 2017, číslo sťažnosti 36658/05).

14. V naznačených súvislostiach ústavný súd pripomína, že na opakované návrhy na vypočutie svedka C. B. dostal sťažovateľ zo strany okresného súdu a krajského súdu odlišnú odmietavú odpoveď, pričom táto nejednoznačnosť nebola odstránená ani napadnutým uznesením najvyššieho súdu. Uvedené skutočnosti sú podľa názoru ústavného súdu o to relevantnejšie, že práve nevypočutie svedka C. B. v spojení s použitím výpovedí tzv. kajúcnikov (ako svedkov obžaloby) bez osobitného zohľadnenia potenciálnych rizík, ktoré so sebou výpovede takýchto osôb esenciálne prinášajú, narušilo celkovú kontradiktórnosť, a tým aj spravodlivosť trestného konania vedeného proti sťažovateľovi.

15. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením o odmietnutí dovolania sťažovateľa pre nenaplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ktorým najvyšší súd bez náležitého zdôvodnenia vôbec nereflektoval na sťažovateľom namietanú kvalifikovanú potrebu posudzovania vierohodnosti výpovedí tzv. kajúcnikov, a to v kontexte celkovej dôkaznej situácie zahŕňajúcej nevypočutie svedka obhajoby, bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) dohovoru. Keďže obsahu čiastkového práva sťažovateľa vyplývajúceho z čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru upravujúceho právo na kontradiktórnosť trestného konania zodpovedá aj obsah širšie koncipovaného základného práva na obhajobu garantovaného čl. 50 ods. 3 ústavy, ústavný súd vyslovil taktiež porušenie tohto základného práva sťažovateľa. Nemožno totiž opomínať, že zásada zabezpečenia práva na obhajobu je nevyhnutným predpokladom úspešného výkonu súdnictva, ktorého významnou úlohou je ochrana práv a právom chránených záujmov občanov (III. ÚS 41/2001). Obhajoba sa v demokratickom právnom štáte zabezpečuje nielen v záujme osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ale v záujme celej občianskej spoločnosti, a preto musí byť v procese aplikácie právnych noriem zohľadňovaná zvlášť osobitným spôsobom.

15.1. Je teda potrebné zdôrazniť, že dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nezodpovedá právo na obhajobu len vo formulačnom rozsahu čl. 50 ods. 3 ústavy (primeraný čas na prípravu obhajoby a možnosť obhajovať sa sám alebo prostredníctvom obhajcu), ale obhajobné práva v kontexte spravodlivého procesu podľa čl. 6 dohovoru, a teda aj v rozsahu čl. 46 ods. 1 ústavy (s odrazom najmä v § 34 Trestného poriadku).

15.2. Rovnako je potrebné vysvetliť vo vzťahu k optike nazerania dovolacieho súdu na predmet jeho prieskumu, že potreba vyrovnať sa v odôvodnení ním preskúmaného rozhodnutia s otázkou nepotrebnosti vykonania navrhnutého dôkazu je odlišná od otázky samotného hodnotenia dôkazov, ktoré [primárne z dôvodu takého zákazu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku] nie je predmetom dovolacieho konania okrem dovolania ministra spravodlivosti podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku tak, ako to zodpovedá použiteľnej judikatúre (rozhodnutia a stanoviská 7/2011, 116/2014, 14/2015, 43/2018). Z hľadiska dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ide však o prieskum obhajobného atribútu spravodlivého procesu spočívajúci vo vyhodnotení dovolacím súdom, či sa skôr konajúce súdy spoľahlivo a nearbitrárne vyrovnali v odôvodnení svojich rozhodnutí s otázkami podstatnými pre rozhodnutie, čo zodpovedá obhajobným právam obvineného. Takou (kľúčovou) otázkou môže byť podľa okolností prípadu aj odmietnutie výsluchu svedka, pričom dovolací súd ju nehodnotí v pozícii prvostupňového súdu alebo odvolacieho súdu (teda ako primárne skutkovú otázku, resp. otázku hodnotenia dôkazov), ale spôsob vysporiadania sa s ňou v odôvodnení rozhodnutia (v konečnom dôsledku) odvolacím súdom (do úvahy sa berie komplex oboch rozhodnutí, a to preskúmaného a prieskumného, resp. druhostupňového). Na odobrenie záverov skôr konajúcich súdov musí ísť o vyrovnanie sa s dotknutou otázkou udržateľným spôsobom, dovolací súd nemusí nevyhnutne dospieť k rovnakému spôsobu vyriešenia tejto otázky (stotožniť sa s obsahom a rozsahom vlastnej úvahy skôr konajúceho súdu o otázke vyhovieť alebo odmietnutia predmetného návrhu, taká úvaha však musí byť v odôvodnení relevantne prítomná). V tom je paralela s posudzovaním predmetných okolností ústavným súdom (keď ochranou ústavnosti je aj všeobecný, najmä najvyšší súd) a podľa naznačených kritérií posudzoval aj ústavný súd rozhodnutie najvyššieho súdu (najmä body 10, 11 a 14). Rozdiel spočíva v tom, že sa pri posudzovaní dôvodnosti ústavnej sťažnosti k uplatneným námietkam sťažovateľa a vo vzťahu k dotknutým častiam odôvodnenia ústavnou sťažnosťou napadnutého rozhodnutia priradujú aj referenčné ustanovenia ústavy a dohovoru. Pri hodnotení rozhodnutia súdu nižšieho stupňa dovolacím súdom nie je prekážkou ani § 371 ods. 7 Trestného poriadku, ktorý pokrýva nemožnosť atakovania (len) odôvodnenia rozhodnutia bez smerovania k odlišnému rozhodnutiu vo veci samej (výrokom dovolaním napadnutého rozhodnutia). Naznačený prístup si bude potrebné aj vzhľadom na vývoj judikatúry ESLP (uvedenej aj v tomto odôvodnení) zo strany najvyššieho súdu osvojiť, pričom však samozrejme jeho použitie závisí od špecifik konkrétnej veci a od konkrétneho obsahu dovolacích námietok. Pri rovnakom prístupe aj k iným typom konania pred všeobecnými súdmi sa popísané kritériá aktuálne uplatňujú vo vzťahu k otázke, ako má posúdiť dovolací súd odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu z hľadiska dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (atribút spravodlivého procesu s rovnorodým právnym základom), ktorý sa synonymne vzťahuje aj na posúdenie odôvodnenia podstatných otázok pre preskúmané rozhodnutie, a to pri zákonom rovnako zakotvenej viazanosti dovolacieho súdu skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd.

16. Vo vzťahu k námietke sťažovateľa týkajúcej sa ním uplatneného dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku ústavný súd z obsahu odôvodnenia napadnutého uznesenia zistil, že s týmto dovolacím dôvodom sťažovateľa sa najvyšší súd v napadnutom uznesení vysporiadal adekvátnym, preskúmateľným a ústavnoprávne udržateľným spôsobom. Najvyšší súd v odôvodnení najprv vo všeobecnosti uviedol, že nemôže byť chápané len ako ďalšie odvolanie. Konkrétne vo vzťahu k sťažovateľom uplatnenému dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku s poukazaním na jeho explicitnú zákonnú úpravu, podľa ktorej dovolací súd nemôže správnosť a úplnosť zisteného skutku skúmať ani meniť, a preto je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením súdov nižšieho stupňa, a vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému skôr konajúcimi súdmi vyjadrenému v tzv. skutkovej vete môže obvinený v rámci konania o dovolaní uplatňovať výlučne námietky právneho charakteru, avšak nikdy nie námietky skutkové. V nadväznosti na tieto všeobecné

konštatovania najvyšší súd uzavrel, že „podstatou správnej právnej kvalifikácie je, že skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní (ktorého správnosť a úplnosť dovolací súd nemôže skúmať a meniť) bol subsumovaný (podradený) pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje potom naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Dovolací súd pritom opätovne zdôrazňuje, že konanie G. B. bolo subsumované pod správnu skutkovú podstatu.“. Keďže nenaplnenie dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku bolo zo strany najvyššieho súdu náležite odôvodnené a taktiež zodpovedalo jeho ustálenej rozhodovacej činnosti, ústavný súd nevidel žiadny konformný dôvod ústavnej sťažnosti v tejto časti vyhovieť.“

Po vrátení veci obvinený G. B. dovolanie doplnil prostredníctvom obhajcu JUDr. Milana Kuzmu písomným podaním z 5. augusta 2021, v ktorom uviedol, že C. B. bol v pôvodnom konaní jeho spoluobžalovaným, avšak následne bol 12. novembra 2015 vylúčený na samostatné konanie, čo znamená, že jeho predošlé výpovede sa stali neplatnými a nepoužiteľnými v ďalšom konaní. V pôvodnom konaní však už nebol vypočutý a to i napriek tomu, že podľa obžaloby išlo o kľúčovú postavu celého prípadu. Na základe uvedeného obvinený predložil nový dôkaz, a to zápisnicu z hlavného pojednávania vedeného na Okresnom súde Košice I sp. zn. 3Tk/2/2015, ktorej obsahom je i výsluch H. S., pričom obvinený uviedol, že ide o dôkaz zásadného významu, pretože od vylúčenia C. B. z pôvodného konania neexistuje v spise zákonný dôkaz, ktorý by ozrejmoval jeho postoj vo vzťahu k objednávke vraždy C.. Nakoľko C. B. popiera svoju vinu, čo aj preukázal dôkazmi, jeho výsluch sa podľa obvineného javí ako zásadný, bez ktorého nie je možné vo veci zákonne rozhodnúť. Senát najvyššieho súdu si z predloženej zápisnice podľa obvineného môže sám urobiť názor na údajnú konzistentnosť alebo vierohodnosť S. výpovedí, pričom v tejto súvislosti doplnil, že S. výpoveď ohľadom návodu na vraždu nepotvrďuje žiaden iný priamy alebo nepriamy dôkaz.

Na základe uvedeného obvinený požiadal, aby senát najvyššieho súdu vo veci urýchlene rozhodol v súlade s nálezom ústavného súdu a aby po starostlivom vyhodnotení dôkazov pôvodný rozsudok v predmetnej veci zrušil a vec vrátil Okresnému súde Košice I na nové konanie a rozhodnutie.

Podané dovolanie obvinený doplnil aj písomným podaním z 11. októbra 2021, v ktorom poukázal na to, že dovolanie zo 7. februára 2017 bolo podané v čase, keď nebol odsúdený za účasť na vražde S. Z. a B. K. Okresným súdom Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 1Tk/1/2015, pričom po vyčerpaní všetkých dostupných vnútroštátnych opravných prostriedkov podal sťažnosť na Európsky súd pre ľudské práva, kde je v súčasnosti ukončená sporová fáza konania a očakáva sa vyhlásenie rozsudku. Z otázok kladených vláde je pritom podľa obvineného možné vyvodiť záver, že Európsky súd pre ľudské práva je znepokojený prípadmi, v ktorých je odsúdenie páchatela založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere len na výpovediach svedkov, ktorí výmenou za svoje výpovede získali beztrestnosť, pričom upriamil pozornosť vlády na rozsudok B.Č. proti Slovenskej republike z 12. novembra 2019, č. 45084/14.

V nadväznosti na nález ústavného súdu v predmetnej veci obvinený poukázal na to, že C. B. nebol v konaní vedenom proti obvinenému G. B. nikdy vypočutý v procesnom postavení svedka, teda jeho výpoveď neexistuje, nemožno ju vyhodnocovať či podrobiť komparácii s výpoveďou kajúcnika H. S.. Bez ohľadu na uvedené pritom obvinený uviedol, že C. B. v konaní vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 3Tk/2/2015 kategoricky tvrdí, že je nevinný a že H. S. klame. Ďalej obvinený poukázal na viaceré časti výpovede svedka H. S., ktoré sú podľa neho rozporné. Taktiež poukázal na to, že Okresný súd Michalovce vo svojej odpovedi z 23. septembra 2020, sp. zn. 1Spr I./20/2020 uviedol, že v roku 2004 nebol na C. B. vydaný príkaz na zatknutie ani akýkoľvek zatýkací rozkaz, hoci H. S. na hlavnom pojednávaní konanom 22. júla 2021 uviedol, že v roku 2006 sa spolu s C. B. a Jozefom C. skrývali za vraždu H. C. B. bol vzatý do väzby 24. augusta 2006 v trestnej veci týkajúcej sa zločineckej skupiny a obvinenie z vraždy H. mu bolo vznesené až 18. septembra 2006. Vzhľadom na uvedené je obvinený toho názoru, že výsluch C. B. v procesnom postavení svedka je v predmetnej veci kľúčový, pretože v prípade jeho vykonania by vniesol svetlo do prípadu a dal by odpoveď na všetky relevantné otázky vo vzťahu k osobe obvineného. Následne poukázal na viaceré rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva, doplnil, že nevypočutie C. B. v procesnom postavení svedka ho postavilo do zjavne nevýhodnejšej

pozície v porovnaní s obžalobou a s poukazom na uvedené navrhol, aby najvyšší súd rozhodol v zmysle návrhu uvedeného v dovolaní z 20. júla 2017.

Po doručení nálezu ústavného súdu najvyšší súd ako súd dovolací v súlade s § 362b ods. 1 Trestného poriadku pokračoval v konaní o dovolaní obvineného G. B. a súc viazaný ústavným súdom vysloveným právnym názorom vec opätovne posúdil, avšak iba v rozsahu vymedzenom dôvodmi, ktoré viedli k zrušeniu jeho predchádzajúceho rozhodnutia (pozri uznesenie najvyššieho súdu z 5. apríla 2017, sp. zn. 2 TdoV 7/2016, uverejnené v Zbierke pod č. 45, roč. 2017-III).

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

V rámci tohto dovolacieho dôvodu sa dovolací súd v intenciách nálezu ústavného súdu zaoberal dovolacou námietkou obvineného o nevypočutí svedka C. B.

K tomu je potrebné uviesť, že návrh na vypočutie C. B. v procesnom postavení svedka po jeho vylúčení na samostatné konanie predniesol obhajca obvineného G. B. na hlavnom pojednávaní 13. novembra 2015 (č. l. 6 225 spisu). Na tomto hlavnom pojednávaní bol návrh obhajcu obvineného odmietnutý ako nedôvodný (č. l. 6 225 spisu).

Obvinený v podanom odvolaní namietal nevykonanie dôkazu spočívajúceho vo výpovedi svedka C. B., pretože podľa jeho tvrdenia ide o najdôležitejšieho svedka vo vzťahu ku skutku pod bodom 1).

Krajský súd vo vzťahu k odmietnutiu tohto návrhu na str. 41 rozsudku uviedol, že C. B. nebolo možné vypočuť ako svedka po jeho vylúčení na samostatné konanie z dôvodu, že je naďalej v procesnom postavení obžalovaného vo vzťahu ku skutku pod bodom 1).

Zároveň je potrebné uviesť, že C. B. bol v predmetnej veci vypočutý v procesnom postavení obžalovaného na hlavnom pojednávaní 3. júna 2013 (č. l. 1188-1198 spisu). V tomto smere nie je pravdivým tvrdenie obvineného uvedené v podanom dovolaní, že výpovede C. B. v procesnom postavení obžalovaného sa po jeho vylúčení na samostatné konanie stali procesne neprípustnými, a nehovorí o tom ani v dovolaní uvádzané rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4To/119/2013, ktoré obvinený v podanom dovolaní uvádza, nakoľko toto sa týkalo len nemožnosti tzv. križovania výpovedí - t. j. nemožnosti odstraňovať rozpory vo výpovedi svedka čítaním jeho predchádzajúcej výpovede v procesnom postavení obvineného. Rovnako rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tdo 4/2011 nepopiera možnosť neskoršieho použitia výpovede obžalovaného z pôvodného spoločného konania (vedeného proti bratom C. a G. B.) v neskoršom konaní po vylúčení veci vedenej proti C. B.

Pokiaľ ústavný súd v náleze, ktorým zrušil predchádzajúce rozhodnutie najvyššieho súdu o dovolaní obvineného G. B., poukázal na potrebu skúmania porušenia práva na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku z dôvodu, že Okresný súd Košice I vo svojom odsudzujúcom rozsudku nielenže odmietol vykonať výsluch svedka C. B. ako nedôvodný, ale podrobne neuviedol ani dôvody, ktoré ho viedli k odmietnutiu návrhu obhajcu obvineného G. B. na vypočutie jeho brata C. B. v procesnom postavení svedka, opomenul, že C. B. bol v predchádzajúcom spoločnom konaní vedenom proti obidvom bratom v procesnom postavení obžalovaných vypočutý a obhajca JUDr. Milan Kuzma i samotný obvinený G. B. mali možnosť C. B. klásť otázky.

Príkladmo najvyšší súd poukazuje na niekoľko rozhodnutí, v ktorých konštatoval, že odmietnutie návrhu na doplnenie dokazovania (čo i bez uvedenia dôvodov) výsluchom spoluobvineného v procesnom postavení svedka po jeho vylúčení na samostatné konanie nenapĺňa dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (napr. 2 Tdo 8/2018, 5 Tdo 74/2017). Zároveň najvyšší súd poukazuje aj na rozsudok z 15. júna 2021, sp. zn. 2 To 12/2020, v rámci ktorého okrem iného posudzoval i odvolanie obžalovaného, ktorého okrem iných dôkazov usvedčovala práve výpoveď jeho spoluobžalovaného, ktorého trestná vec bola po jeho výsluchu v priebehu pokračujúceho hlavného pojednávania vylúčená na

samostatné konanie.

Možno preto konštatovať, že prvostupňový súd i odvolací súd sa s návrhom obvineného na doplnenie dokazovania výsluchom C. B. v procesnom postavení svedka vysporiadali, aj keď krajský súd v napadnutom rozsudku uviedol trochu chaotickú odpoveď vo vzťahu k tomuto návrhu o tom, že C. B. nemožno vypočúť v procesnom postavení svedka, pretože stále ostáva vo vzťahu ku skutku pod bodom 1) obžalovaným. Nič to však nemení na skutočnosti, že za porušenie práva na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10 Trestného poriadku, resp. práva podľa § 2 ods. 11 Trestného poriadku. Ak by záver orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu učinil v zmysle § 2 ods. 12 Trestného poriadku o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú, a že ju nebude overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, odporovalo by to tomu, že dovolací súd je viazaný zisteným skutkom v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ktorý vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu (pozri uznesenie najvyššieho súdu z 15. decembra 2009, sp. zn. 2 Tdo 45/2009, uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 7, roč. 2011).

Na uvedenom nič nemenia ani obhajcom obvineného predložené rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vo veciach Chernika proti Ukrajine z 12. marca 2020, č. 53791/11 a Schatschaschwili proti Nemecku z 15. decembra 2015, č. 9154/10, nakoľko tieto sa netýkajú prerokúvaného prípadu, ale otázky možného použitia predchádzajúcej výpovede svedka vykonanej nekontradiktórnym spôsobom a podmienok, za ktorých je možné túto výpoveď v konaní pred súdom použiť.

Ak by aj najvyšší súd pripustil hypoteticky možnosť skúmať na základe dovolania aj skutkový stav, čo je však podľa doterajšej právnej úpravy vylúčené, dospel by k záveru, že obsah výpovede C. B. v procesnom postavení obžalovaného bol podľa obsahu popretím spáchania trestnej činnosti, ktorá mu bola kladená za vinu. Pri hypotetickom pripustení vykonania dôkazu výsluchom svedka C. B. bez ohľadu na to, či by tento po poučení podľa § 130 ods. 2 Trestného poriadku využil právo nevypovedať alebo by po poučení vypovedal, nemohol by obsahom svojej výpovede poskytnúť priaznivejšie procesné postavenie svojmu bratovi, obvinenému G. B., pretože obsah jeho výpovede by bol zrejme podobný, ak nie totožný s výpoveďou v procesnom postavení obžalovaného, čo je zrejme i z obvineným G. B. predkladaných doplnení dovolania z 5. augusta a 12. októbra 2021.

Najvyšší súd ako súd dovolací, napriek názoru Ústavného súdu Slovenskej republiky, sa nedomnieva, na základe toho čo predoslal, že nedostatočné, resp. strohé odôvodnenie zamietnutia návrhu obvineného G. B. na vypočutie jeho brata v procesnom postavení svedka je zásadným porušením jeho práva na obhajobu a v súlade s predchádzajúcou judikatúrou najvyššieho súdu je len dovolaním smerujúcim výlučne proti nedostatočnému odôvodneniu rozhodnutí okresného a krajského súdu (§ 371 ods. 7 Trestného poriadku), a nie, ako už bolo uvedené, proti porušeniu práva na obhajobu zásadným spôsobom (§ 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku).

Zároveň je potrebné zdôrazniť i to, že obvinený G. B. v podanom dovolaní nenamieta neprihliadanie konajúcich súdov na výpoveď C. B. v procesnom postavení obžalovaného ani nevysporiadanie sa s jeho výpoveďou v procesnom postavení obžalovaného (pretože uvedenou dovolacou námietkou by sa dovolací súd ani nemohol meritórne zaoberať s poukazom na viazanosť zisteným skutkom v zmysle § 371 ods. 1 písm. i), časť vety za bodkočiarkou Trestného poriadku), ale domáha sa vypočutia svojho brata v procesnom postavení svedka a v takom postavení aj posudzovania jeho výpovede a výpovedí „kajúcnikov“, ktorí (obvineného G. B.) z trestnej činnosti usvedčovali.

Prvostupňový súd i odvolací súd mali k dispozícii výpoveď C. B. v procesnom postavení obžalovaného a obvinený G. B. vo svojich návrhoch neuviedol, v čom konkrétne bolo potrebné C. B. opätovne vypočúť v procesnom postavení svedka (t. j. čo konkrétne nebolo možné zistiť z jeho výpovede v

procesnom postavení obžalovaného), aby bolo možné posúdiť, či odmietnutím vykonania tohto návrhu skutočne došlo k porušeniu práva na obhajobu zásadným spôsobom. Z obsahu spisu je totiž zrejmé, že C. B. v procesnom postavení obžalovaného ku skutku vypovedal.

Možno preto zhrnúť, že C. B. bol v predmetnom konaní vypočutý v procesnom postavení obžalovaného, jeho výpoveď je súčasťou predmetného spisového materiálu a obvinený G. B. v podanom dovolaní nepreukázal zásadné porušenie svojho práva na obhajobu v dôsledku nevypočutia C. B. v procesnom postavení svedka k iným skutočnostiam, než ku ktorým vypovedal v procesnom postavení obžalovaného.

Napokon, vo vzťahu k doplneniu dovolania, v ktorom obvinený poukazuje na rozpory vo výpovedi svedka S. s poukazom na výpoveď C. B., možno konštatovať, že ide o hodnotenie dôkazov, ktoré však spadá pod preskúmanie zisteného skutkového stavu, ktorý dovolací súd v rámci dovolania podaného obvineným nemôže s poukazom na § 371 ods. 1 písm. i), časť vety za bodkočiarkou Trestného poriadku skúmať a meniť.

Z uvedeného teda rezultuje, že dovolací súd hodnotiac obsah dovolania obvineného G. B. v časti týkajúcej sa výsluchu jeho brata C. B. v procesnom postavení svedka ho nepovažuje za dovolanie opierajúce sa o dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ale za dovolanie smerujúce výlučne proti odôvodneniu napadnutých rozhodnutí.

Pokiaľ ide o dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g), písm. i) Trestného poriadku, najvyšší súd zotrváva na dôvodoch uvedených v predchádzajúcom rozhodnutí o dovolaní, s ktorými sa napokon stotožnil i ústavný súd v predmetnom náleze a vo vzťahu k týmto nevyslovil porušenie niektorého zo základných práv sťažovateľa, obvineného G. B. (viď už spomenuté R 45/2017).

Na základe uvedeného najvyšší súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.